

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НПР

Лопатовський В.Г.

« 06 » 2023_р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності на навчання до аспірантури на
третьому (освітньо - науковому) рівні вищої освіти

Галузь знань – 07 «Управління і адміністрування»

Спеціальність – 073 «Менеджмент»

Програма розглянута та схвалена на
засіданні кафедри менеджменту та
адміністрування

Протокол від 16 06 2023 № 10

Завідувач кафедри

Ніла ТЮРИНА

ПОГОДЖЕНО

Вчена рада факультету управління, адміністрування та туризму

Протокол від 27 06 2023 № 11

Голова Вченої ради

Євгеній РУДНІЧЕНКО

Хмельницький 2023

ВСТУП

Вступний іспит до аспірантури має на *меті* перевірку якості знань, умінь і навичок вступників, визначення стану їхньої готовності до інноваційної дослідницької діяльності в галузі знань 07 Управління та адміністрування відповідно до вимог навчання за освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» зі спеціальності 073 Менеджмент.

Специфіка навчання за ОНП вимагає від дослідника здатності синтезувати знання закономірностей, принципів, сучасних тенденцій розвитку науки управління. Рівень наукової підготовленості вступника визначає його здатність вирішувати завдання інноваційної науково-дослідницької діяльності в галузі управління та адміністрування; проведення творчо-наукових пошуків (розвідок) з актуальних (міждисциплінарних) проблем; готовність до неперервного науково-професійного розвитку і проєктування подальшої науково-педагогічної діяльності; розвиненість професійної та методологічної культури; готовність до пошуку нових способів самостійного розв'язання проблем менеджменту в кроскультурному освітньому просторі тощо. Формування ключових компетентностей, необхідних науковцю, спрямовано на пошук ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки, створення умов, що стимулюють науково-фахове зростання здобувачів PhD, узгодження між професійним самовизначенням і професійним відбором до системи науково-педагогічної освіти.

Завдання програми вступного іспиту складені відповідно до фахового наповнення і вимог до знань та умінь, передбачених освітніми рівнями «Магістр» або «Спеціаліст» цього напрямку. Завдання спрямовані на виявлення теоретичних знань та практичних умінь з таких навчальних дисциплін: менеджмент, операційний менеджмент, фінансовий менеджмент, інвестиційний менеджмент, інноваційний менеджмент, стратегічне управління, управління розвитком організації, що становлять основу професійної підготовки майбутнього викладача-дослідника.

Вступний іспит передбачає перевірку і оцінку професійної компетентності, наявності інтегрованих знань з фахових предметів та вмінь реалізовувати ці знання на практиці.

Вступний іспит відбувається у формі усного опитування. Екзаменаційний білет містить 3 завдання.

До програми додається список рекомендованої літератури, критерії оцінювання знань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критеріями оцінювання є: повнота розкриття питання; логіка викладення думок, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, уміння робити узагальнення та порівняння, висновки.

Оцінювання знань вступників здійснюється за 4-бальною шкалою відповідно до високого, достатнього, середнього та низького рівнів (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

Високий рівень (відмінно) Вступник вільно володіє матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання завдань, високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Усна відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна, аргументована. Вступник вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом менеджменту і грамотно ним користується. Вступник аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує факти з різних галузей наукового знання для обґрунтування власної позиції, виявляє ґрунтовні знання першоджерел, орієнтується в актуальних проблемах теорії менеджменту, системно бачить шляхи їх розв'язання. Докладно розкриває відповідні методологічні та теоретичні положення теорії менеджменту, характеризує нормативні документи, проявляє обізнаність у питаннях історії проблеми, що розглядається, аналізує найважливіші досягнення вітчизняної наукової думки; інноваційні та інтеграційні процеси у менеджменті; оцінює досягнення зарубіжної управлінської думки на різних етапах її розвитку; об'єктивні і суб'єктивні чинники, що визначають формування системи менеджменту організації.

Достатній рівень (добре). Вступник володіє певним обсягом матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності. Усна відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна, обґрунтована. Вступник володіє понятійно-термінологічним апаратом менеджменту на достатньому рівні і вміє ним користується. Вступник посилається на думки відомих вчених, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує факти з різних галузей наукового знання, виявляє знання першоджерел, орієнтується у проблемах менеджменту, однак допускає деякі неточності.

Демонструє належний рівень володіння знаннями з теорії менеджменту, історії проблеми, що розглядається, нормативних документів, найважливіших досягнень вітчизняної та зарубіжної науки управління на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в менеджменті, але відповіді на деякі питання не є повними та вичерпними. Загалом уміє обирати засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі; визначати

ефективні форми, методи і засоби навчання, сучасні технології для вирішення конкретних завдань. Виклад матеріалу здійснюється українською літературною мовою.

Середній рівень (задовільно). Вступник володіє матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками. Вступник показує середній рівень сформованості наукової підготовленості. Усні відповіді на більшість питань в основному правильні, але неповні, не завжди чіткі, логічні, послідовні, змістовні, допускаються фактичні помилки, неточності. Вступник володіє понятійно-термінологічним апаратом менеджменту на середньому рівні. Загалом володіє теоретичним матеріалом з теорії менеджменту, історії менеджменту, нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної наукової думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в менеджменті, однак допускає неточності у викладі фактичного матеріалу. Загалом обирає засоби і методи наукового дослідження, адекватні меті дослідницької задачі, визначає ефективні форми, методи і засоби управління, однак відповіді не підкріплені фактажем.

Низький рівень (незадовільно). Вступник володіє матеріалом поверхово й фрагментарно, або не володіє. Низький рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками. Усні відповіді на більшість питань неповні, не завжди чіткі, допускаються грубі фактичні помилки. Вступник має фрагментарні знання з теорії менеджменту, допускає суттєві помилки в характеристиці явищ, фактів. Вступник не спроможний відтворити загальновідомі факти нормативних документів, питань вітчизняної та зарубіжної наукової думки на різних етапах її розвитку, інноваційних та інтеграційних процесів в менеджменті, ефективних форм, методів і засобів навчання. Низький рівень володіння здобувачем обсягом і змістом поняттєвого апарату. Кожну оцінку рівня досягнень вступника члени екзаменаційної комісії аргументовано умотивовують.

**ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ІСПИТІВ У АСПІРАНТУРУ СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
«МЕНЕДЖМЕНТ»**

Тема 1. Організація як економічна система та об'єкт управління

Поняття системи менеджменту підприємства. Функціональні складові системи менеджменту. Фактори проектування системи менеджменту - зовнішнє середовище, технологія, стратегічний вибір. Централізація і децентралізація при побудові системи менеджменту. Ієрархічні (бюрократичні) структури управління, їх особливості, переваги та недоліки застосування. Адаптивні (органічні) структури управління, їх особливості, переваги і недоліки

Тема 2. Розвиток менеджменту як сфери наукового пізнання

Класична теорія менеджменту: школа наукового управління; адміністративна школа управління. Неокласична теорія менеджменту: школа поведінки та школа людських стосунків. Кількісна теорія менеджменту: школа науки управління. Інтеграційні підходи до управління: процесний, системний та ситуаційний. Сучасні тенденції і напрями розвитку науки управління: реінжиніринг; орієнтація на нововведення; гуманізація управління. Проблеми становлення теорії і практики менеджменту в Україні. Принципи управління та методологія їх формування. Система методів управління, їх сутність та особливості. Економічні, адміністративні, соціальнопсихологічні методи управління і сфери їх ефективного застосування.

Тема 3. Теорія і методи прийняття управлінських рішень

Місце прийняття рішень у процесі управління. Типи управлінських рішень та вимоги до їх прийняття. Технологія прийняття управлінських рішень. Кількісні та якісні методи обґрунтування управлінських рішень. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, методів математичного програмування при обґрунтуванні управлінських рішень. Кількісні та якісні методи прогнозування. Економічний аналіз як метод обґрунтування управлінських рішень. Експертні методи обґрунтування управлінських рішень. Економіко-математичні моделі і методи в обґрунтуванні управлінських рішень

Тема 4. Стратегічний менеджмент

Система планів підприємства і їх взаємозв'язок. Особливості та цільові установки оперативного і стратегічного управління організацією. Рівні стратегії: загальнокорпоративна, бізнесу, функціональна. Сутність та особливості стратегічного управління в практиці діяльності українських підприємств. Процес і методи стратегічного управління. Еволюція методів стратегічного управління. Сутність та особливості формування стратегії розвитку підприємства. Зміст і призначення функціональних стратегій. Процес реалізації стратегії підприємства та його особливості в умовах кризи. Методи стратегічної діагностики середовища господарювання підприємства. Генерування стратегій в різних умовах їх реалізації. Аналіз стратегічних альтернатив розвитку організації. Принципи та підходи до класифікації стратегій розвитку. Інформаційне забезпечення реалізації стратегії підприємства.

Тема 5: Управління інноваціями

Сутність інноваційної діяльності як об'єкту управління. Класифікація інновацій. Інфраструктура інноваційної діяльності. Інноваційна політика підприємства: сутність, принципи формування, складові. Інноваційний потенціал підприємства. Формування портфеля інноваційних проєктів: принципи та критерії відбору. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства.

Тема 6. Операційний менеджмент

Завдання та особливості операційного менеджменту. Принципи, функції та методи операційного менеджменту. Рівні операційного менеджменту і процес управління операційною системою. Організація операційного процесу у просторі й часі. Система управління операційною діяльністю. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій, агрегатне планування. Управління матеріально-технічним забезпеченням. Управління запасами. Операційний контроль (контроль за перебігом виробничих процесів). Мережеві графіки. Системи контролю якості продукції, їх прийоми та методи.

Тема 7. Фінансовий менеджмент

Сутність фінансового менеджменту як системи управління. Управління формуванням фінансових ресурсів та капіталу. Управління фінансовими аспектами операційної діяльності: управління витратами і маржинальний

прибуток; аналіз беззбитковості; операційний леве́ридж; управління ціноутворенням. Фінансові аспекти асортиментної політики підприємства. Управління фінансуванням обігового капіталу. Управління розподілом прибутку.

Тема 9. Інвестиційний менеджмент

Теоретичні основи інвестиційного менеджменту. Економічна сутність і форми інвестицій. Сутність, мета, завдання та функції інвестиційного менеджменту. Методичні засади та методичний інструментарій інвестиційних розрахунків з урахуванням зміни вартості грошей у часі. Поняття та структура інвестиційної стратегії підприємства і методологія її побудови. Сутність інвестиційних ресурсів підприємства та їх характеристика. Джерела формування інвестиційних ресурсів. Економічна сутність та особливості прийняття інвестиційних рішень. Система контролю інвестиційного менеджменту. Економічна сутність та особливості управління реальними інвестиційними проектами. Загальна характеристика методів оцінки ефективності інвестиційних проектів

Тема 10. Організаційна поведінка

Людина і організаційне оточення. Моделі взаємодії людини і організаційного оточення. Сутність, види та характеристика колективів (груп). Вплив групи на поведінку індивідів в організації. Фактори, що впливають на ефективність діяльності груп в організації. Розвиток групи. Міжособові та міжгрупові конфлікти - причини, наслідки, способи управління.

Поняття і роль мотивації в управлінні поведінкою працівників. Структура мотивацій людини. Змістові і процесійні теорії мотивації. Проблеми формування ефективного мотиваційного механізму на підприємстві.

Модель процесу контролю поведінки працівників. Прямий управлінський контроль: мотивація, дисципліна, винагорода. Замінники прямого управлінського контролю: селекція кадрів, формалізація, організаційна культура.

Тема 11. Управління змінами

Сутність, джерела та закономірності організаційних змін. Моделі організаційних змін та їх застосування в управлінні змінами. Інструменти проведення організаційних змін. Причини опору змінам та методи їх подолання. Стратегії змін. Індивідуальні та командні зміни в організації

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гавловська Н. І., Рудніченко Є. М. Управління інноваційними проектами: навч. посіб. – Хмельницький : ХНУ, 2016. – 247 с.
2. Назарчук Т. В., Косіюк О. М. Менеджмент організацій: навч. посібник. – Київ : ЦУЛ, 2015. – 560 с.
3. Основи менеджменту : конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. – 166 с. – Режим доступу : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41193>
4. Краснокутська Н. С., Нашекіна О. М., Замула О. В. та ін. Менеджмент : навч. посіб. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с.
5. Монастирський Г. Л. Теорія організації: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. – Тернопіль: «Крок», 2019. – 368 с.
6. Шкільняк М. М., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент : навч. посіб. – Тернопіль : Крок, 2017. – 252 с.
7. Операційний менеджмент: навч. посіб. / І. А. Маркіна, О. М. Помаз, Ю. В. Помаз; за ред. І. А. Маркіної. – Полтава: ПДАА, 2018. – 224 с.
8. Копитко М. І. Управління інноваціями: навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. – Львів: ЛьвДУВС, 2019. – 292 с.
9. Краснокутська Н. С., Кабанець І. А. Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – 460 с.
10. Файнзібельт Л. С., Жуковська О. А., Якимчук В. С. Теорія прийняття рішень: підручник. – Київ : Освіта України, 2018. – 246 с.
11. Шевченко Л. С. Стратегічний та інноваційний менеджмент : навч. посіб. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. – 155 с.
12. Фінансовий менеджмент : підручник / М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 440 с.